

Notat om fredningsinstrumentet

Notatet er udarbejdet i tilknytning til sag om 'Medrejser af fredningssag'.

Fredningsinstrumentet

Siden Naturfredningsloven trådte i kraft i 1917, har fredninger været et centralt værktøj i naturbeskyttelsen. Det er de uafhængige 'fredningsdomstole', fredningsnævne samt Miljø- og Fødevareklagenævnet (hvis erstatningerne overstiger 500.000,- kr. eller afgørelsen påklages), der gennemfører fredninger.

Processen for en fredning er fastlagt i naturbeskyttelsesloven. Fredningssager kan foreslå (rejses) af Miljøministeren (Miljøstyrelsen), af kommunerne og af Danmarks Naturfredningsforening, hver for sig eller sammen.

Fredninger kan gennemføres med en lang række forskellige formål og kan skabe helhedsløsninger. Fredningsbestemmelserne gælder i princippet til evig tid. Ejerne modtager erstatning. Fredninger forudsætter ikke frivillighed.

Proces for en fredning - høring

Det er fredningsnævnet, der ifølge naturbeskyttelsesloven tilrettelægger og står for inddragelsen af lodsejerne og andre interessenter, efter at fredningsforslaget er offentliggjort. I forlængelse af en debat i folketinget om retten til at rejse fredninger i 2019 har folketingets Miljø- og Fødevareudvalg fokus på, at potentielle lodsejere inddrages tidligt i processen og før fredningsforslaget binder.

Fredningsnævnet kan bede sagsrejsere om at udarbejde et revideret fredningsforslag på baggrund af høringen.

Proces for en fredning - afgørelse

Hvis fredningsnævnet beslutter, at området skal fredes, fastsætter fredningsnævnet – på baggrund af det fremsatte forslag - fredningens afgrænsning og bestemmelser, der regulerer, hvad man må og ikke må fremover. Fredningsnævnet beder ejerne af de berørte ejendomme om at fremsætte eventuelle erstatningskrav. Herefter træffer nævnet afgørelse om fredningen og erstatning.

Fredningsnævnets kendelse kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Uenighed om erstatningsudmålingen kan indbringes for Taksationskommissionen.

Behandling af et fredningsforslag varer typisk op til 2 år.

Økonomisk kompensation

Ejerne af de privatejede ejendomme, der fastsættes bestemmelser for, modtager fuld erstatning for den nedgang af ejendommens handelsværdi, som fredningen medfører.

Erstatningernes størrelse bestemmes af Fredningsnævnet eller Miljø- og Fødevareklagenævnet og i sidste ende af Taksationskommissionen ved klage. Erstatningerne betales af staten og kommunerne efter en fordeling, der fastsættes i fredningskendelsen. Fordelingen er uafhængig af hvem, der rejser sagen. I fredninger af lokalværdi betaler kommunen typisk 25%.

Retsvirkning

Når et fredningsforslag er sendt til ejerne af de berørte ejendomme, må man som ejer eller bruger ikke gøre noget, der strider mod de foreslåede fredningsbestemmelser. Normal drift og udnyttelse

af en ejendom kan dog fortsætte indtil det er endeligt afgjort, om fredningen skal gennemføres, medmindre andet fremgår af fredningsforslaget.

Mens en fredningssag bliver forberedt, kan miljøministeren og kommunalbestyrelsen nedlægge foreløbigt forbud mod anvendelse af ejendommen eller mod at etablere forhold, der strider mod en påtænkt fredning. Dette forbud kan vare i op til et år.

Den endelige fredning tinglyses på de forskellige ejendomme og gælder i princippet til evig tid. Fredningsnævnet kan meddele dispensation til mindre ændringer, der ikke strider mod fredningens formål.

Kommunen skal føre tilsyn med fredningen, når den er vedtaget og sikre plejen ved udarbejdelse af en plejeplan.